

studie betreffende opvattingen over taalbe-schouwingsonderwijs in Nederland. Die grondi-ge uitwerking is op zich te waarderen, maar al lezende krijg ik toch het gevoel, dat de sa-menstelster hier de beperkingen van het hand-boek ver te buiten gaat. In het gedeelte 'Kriti-sche bespreking van de richtingen in het taal-beschouwingsonderwijs' besteedt zij bijvoor-beeld zes volle bladzijden aan de opvattingen van Van Calcar, terwijl deze toch uiteindelijk voor de praktijk van het Nederlandse taalbe-schouwingsonderwijs van marginale betekenis blijken te zijn. De aanpak van dit hoofdstuk getuigt van wetenschappelijke zorgvuldigheid, maar voor de beoordeling van een didactische handleiding mag dat niet het enige criterium zijn.

Toch jammer ...

Terug naar het voorwoord. De werkgroep schrijft: 'Alle relevante ontwikkelingen in de moedertaal-didactiek in de jaren 1980-1984 hebben zo een plaats gekregen in dit boek.' Dat klinkt pretentius, maar ik wil het niet

bestrijden; want wie zal tenslotte uitmaken wat relevant is? En als het waar is, dan moe-ten we wel vaststellen, dat er in die vijf jaar maar betrekkelijk weinig gebeurd is. Want be-halve de duidelijke verbeteringen in het hoofd-stuk *Uitgangspunten* verschilt deze herziene druk niet zo erg veel van de oorspronkelijke editie. En dat is toch jammer. Na vijf jaar ge-bruikservaring was een grondige beperking van al het materiaal mijns inziens op zijn plaats ge-weest. Ik denk, dat het zonder kwaliteitsver-lies ook met enkele honderden bladzijden min-der had gekund. Veel van het niet of minder relevant geblekene is nu echter gehandhaafd en zo werd het boek toch nog vijftig bladzij-den dikker en inmiddels veel te duur. Jammer, want het blijft een uniek boek, on-misbaar voor wie verantwoorde lessen Neder-lands wil geven.

Leidse Werkgroep Moedertaal-didactiek *Moedertaal-didactiek. Een handleiding voor het voortgezet onderwijs* Vierde, herziene druk. Muiderberg, Dick Coutinho, 1986; f 80,25

Addie Gerritsen

LEZEN NA DE BRUGKLAS: PLEZIER OF PLICHT?

Het zeventiende DCN-cahier is uit en het gaat over lezen en lezers van 14 en 15 jaar, meer specifiek over 'Lezen na de brugklas: plezier of plicht?'. Veertien medewerkers hebben onder redactie van Joke Linders-Nouwens, Max Ver-beek, Lodewijk de Groot en Jan Smits een ca-hier samengesteld over leesonderwijs.

In de eerste bijdrage wordt de doelgroep be-schreven. Wie zijn die 14- en 15-jarigen dan wel? Daarvoor zijn wetenschappelijke, journa-listieke en commerciële bronnen geraadpleegd en de relevante informatie daaruit is weerge-geven. Aan de orde komen de lichamelijke en geestelijke kenmerken van pubers en de krin-gen waarin zij leven. Het meest interessante is het gedeelte over de 'peergroep'. De rest is niet zo nieuw voor iemand, die zijn literatuur en lectuur bijhoudt. Maar het is wel handig bij elkaar gezet.

Hoofdstuk 2 beschrijft theorieën met betrek-king tot soorten lezers. De fasenleer wordt be-

schreven en lezerstypologieën: één gebaseerd op leesmotivatie en een andere op leesni-veaus. Het hoofdstuk eindigt met een klein on-derzoekje bij zes kinderen naar hun leesge-woonten en met wederom een inventarisatie van onderzoeksmateriaal.

In hoofdstuk 3 vindt men verschillende visies op lectuur- en literatuuronderwijs en strate-gieën in het literatuuronderwijs, die de leesbe-reidheid moeten bevorderen. Dan hebben we inmiddels al 80 bladzijden theorie gehad met af en toe een suggestie voor de praktijk, zoals bijvoorbeeld op pagina 80, waar het gaat om de complexiteit van damesromannetjes. Hoofdstuk 4 geeft een overzicht van literatuur in schoolboeken, verdeeld naar lbo/mavo en havo/vwo. Uitgangspunt bij de beoordeling en reden om juist een bepaalde methode te kie-zen liggen in een meer leerlinggerichte benade-ring, een grote variatie in werkvormen en een royale teksteuze. Een aantal van deze boeken

wordt besproken. Het is prettig dat er ook zo'n hoofdstuk in staat, want anders zou het alleen maar een 'naslagwerkje' zijn. Consequent is men dan ook in hoofdstuk 5 over leesomgeving. Hiermee worden dienstverlenende instellingen bedoeld. Mediatheek, bibliotheek, Stichting Schrijver, School, Samenleving, het Nederlands Letterkundig Museum, de NBLC, tv, radio, Schrijvers op School. Het boekje is dus nuttig voor mensen die alles met betrekking tot lezen (na de brugklas) bij elkaar willen hebben. Het leukste is het laatste hoofdstuk, waarin sommige medewerkers hun visie op leesonderwijs proberen te verwerken in lessen. Jammer

---

genoeg beslaat dat maar 12 pagina's van de 128. Ik zou meer van dat laatste willen hebben. Alle andere beschreven zaken zijn interessant, maar je zult toch niet steeds dit DCN-cahier raadplegen als je met je vakgroep al eerder keuzes hebt gemaakt of visies hebt ontwikkeld. DCN-cahiers als *Schrijven op school* of *Jeugdboeken in de klas* zijn meer praktijkgericht en daar heb ik nog steeds heel veel aan.

Joke Linders-Nouwens, Max Verbeek, Lodewijk de Groot & Jan Smits (red.) *Lezen na de brugklas: plezier of plicht?* 's Hertogenbosch, Malmberg, 1986 [DCN-cahier nr. 17]

Adressen van de auteurs in dit nummer

Wilfried Decoo, p/a Universiteit Antwerpen,
Universiteitsplein 1, B 2610 Wilrijk, België
Lia Ettes, Herenstraat 7, 1811 MH Alkmaar
Gerard Heijnen,
Van Oldenbarneveldtstraat 30¹,
1052 KB Amsterdam
Paul Looijmans & Dick Schrauwen,
p/a Nijenrode, Straatweg 25,
3621 BG Breukelen
Willie van Peer, Dr. van Campenstraat 1,
4811 KH Breda
Chrétien Schouteten, Lageweg 26,
9797 TB Thesinge
John Vorenkamp, de Eekholt 22,
9356 CC Tolbert